

Sadiqov Rahim Fərahim oğlu
i.f.d., dos. Bakı Biznes Universitetinin Menecment
və Marketing kafedrasının müdiri,
s.rahim1972@mail.ru
ORCID: 0000-0002-0639-6304

AZƏRBAYCAN İQTISADİYYATINDA INNOVATİV İDARƏETMƏNİN TƏTBIQI MƏSƏLƏLƏRİ

Xülasə

İnnovativ idarəetmə müasir idarəçilik metod və texnologiyalarını tətbiq etməklə yeni idarəçilik standartları əsasında həyata keçirilir. İnnovativ idarəetmə yalnız maliyyə təsərrüfat fəaliyyətinə yeniliyin gətirilməsi ilə deyil, habelə idarəetmə fəaliyyəti və proseslərində yeniliyin tətbiqi ilə əlaqədardır. Məqalədə innovativ idarəetmədə müasir metodların tətbiqi məsələlərinə toxunulmuşdur. Məqalədə belə qənaətə gəlmişik ki, müasir idarəçilik mütdoları idarəetmənin məsafədən, hibrid, motivasiyaya və nəticələrə əsaslanan formalarının tətbiqini nəzərdə tutur. Çünki, müasir idarəetmə texnologiyaları idarəetmənin səmərəliliyini artırır, tətbiqi ilə əlaqədar fəaliyyət yükünü azaldır. Bu baxımdan rəhbərlər müasir idarəçilik texnologiyalarından istifadəyə önəm verirlər.

Açar sözlər: İnnovativ idarəetmə, idarəetmənin prinsipləri, idarəetmə üslubiu, idarəetmə texnologiyası, idarəetmə mexanizmləri, səmərəlilik.

Summary

Innovative management is implemented on the basis of new management standards by applying modern management methods and technologies. Innovative management is not only about bringing innovation to financial and economic activities, but also about applying innovation in management activities and processes. The article touches upon the issues of applying modern methods in innovative management. In the article, we have come to the conclusion that modern management methods involve the application of remote, hybrid, motivational and results-based forms of management. Because modern management technologies increase the efficiency of management and reduce the workload associated with their application. In this regard, managers attach importance to the use of modern management technologies.

Keywords: Innovative management, principles of management, management style, management technology, management mechanisms, efficiency.

İnnovativ idarəetmə idarəçilik sahəsində müasir metod, prinsip və texnologiyaları tətbiq etməklə həyata keçirilir. Qlobal məkanda korporativ standartlarda dəyişikliklərin baş verməsi innovativ idarəetmə prinsiplərinin mövcudluğunu tələb edir. Hazırkı dövrdə müasir idarəetmə aşağıdakı yeni idarəçilik prinsiplərini özündə birləşdirir.

1. İdarəçilikdə yeniliyə açıqolma: Bu idarəçilikdə ənənəvi modellərlə kifayətlənmədən, mütəmadi olaraq yeni ideyalar və texnologiyalara nail olmaq və tətbiq etməklə əlaqədardır.

2. Yeni texnologiyadan istifadəetmə: Bu informasiya texnologiyaları, proqram təminatı, süni intellekt, bulud texnologiyaları və s. bu kimi informasiya texnologiyaları vasitələri ilə idarəetməni optimallaşdırmağa xidmət edir.

3. İdarəetmədə komanda əsaslı qərarvermə: Bu prinsip isə idarəetmənin ierarxik

strukturuna deyil, daha çox əməkdaşlığa əsaslanan qərarvermə modellərindən istifadə etməyi nəzərdə tutur.

4. **İdarəçilikdə dəyişikliklərə çevik adaptasiya etmək: Bu prinsip** idarəçilikdə daxili və xarici dəyişikliklərə sürətli uyğunlaşmaq qabiliyyətin inkişafı ilə əlaqədardır.

5. **Korporativ dayanıqlı inkişaf: Bu prinsip isə** müəssisədə sosial, iqtisadi və ekoloji aspektləri nəzərə almaqla inkişafa nailolmanın elə səviyyəsini nəzərdə tutur ki, şirkət davamlı inkişaf qabiliyyətinə malik olsun.

Yeni idarəçilik prinsipləri korporativ idarəçilikdə yeni texnologiyaların formalaşmasını tələb edir. Həmin formalar idarəetmənin asanlaşması, idarəçilik yükünün azalması, idarəetmədə əl əməyinin tutumunun aşağı salınması, idarə etmənin iqtisadi səmərəliyinin artırılmasına töhfə verdi.

İdarəetmə sistemində yenilikçiliyin, çevikliyin, şəffaflığın və riskə açıqlığın tətbiqi onu özünün ənənəvi formalarından fərqləndirir. Elon Mask, Bill Qeyts və digər bu kimi sahibkarlar idarəçilik mədəniyyətini formalaşdırmaqla, yalnız istehsalda və xidmət sferasında deyil, həm də idarəetmə sahəsində innovativ və əsaslı dəyişikliklərə nail oldular. Buna görə də, həmin sahibkarların yaratdırları yeni idarəetmə modelləri yalnız şirkətlərin strukturunu deyil, həmçinin təşkilati davranış, təşkilati mədəniyyət və idarəçilik üslublarını təkmilləşdirdi.

İndiyədək biz düşünürdük ki, idarəçiliyin 3 əsas üslubu vardır:

Avtokrat üslubu: Rəhbərlərin hakimiyyət üstünlüyünə əsaslanan idarəçilik.

Demokratik üslub: Rəhbər və təbəçilikdəkilərin kollegial idarəetmə prinsipinə əsaslanan idarəçilik.

Liberal üslub. Aşağı rəhbərlərin idarəçilik üstünlüyünə əsaslanan idarəçilik.

Lakin idarəetmənin yeni mexanizmi yeni bir helokratiya üslubunun formalaşmasına gətirib çıxardı. Bu üslub korporativ formada özünüidarəetmə prinsiplərinin əsaslı formada tətbiqinə əsaslanan üslubudur. Özünüidarəetmə üslubu hər bir işçinin öz fəaliyyətinin planlaşdırılması, təşkili, icra mexanizmlərinin müəyyən olunması, özünüidaretlil və özünə nəzarət prinsiplərinin tətbiqinə əsaslanan idarəetmə texnologiyasıdır. Bu cür prinsiplərin tətbiqi işçinin idarəçilikdə və fəaliyyətində məsuliyyətinin artırılmasına yönələn prinsiplərdir.

Bundan başqa hazırki dövrdə korporativ idarəetmədə aşağıdakı yeni texnologiyalar da vüsət almış və inkişaf etməkdədir. Həmin texnologiyaları diqqətinizə çatdırmaq istəyirik:

Transformasiyaedici rəhbərlik: Bu üslubun xüsusiyyətləri ondan ibarətdir ki, liderlər təbəçiliyində olanları yalnız hər hansı məqsədə nail olmağa yönəltmir. Onlar həmçinin işçilərin şəxsi inkişafına da maraq göstərirlər. Bu tip liderlər işçilərin əmək fəaliyyətində motivasiyasını artırmaqla, onları daha perspektivli məqsədlərə nail olacaqlarına inandırırmağa çalışırlar.

Əməliyyat liderliyi: bu tip liderlər təbəçilikdəkilərin fəaliyyətini izləməklə, onların mükafatlandırma və ya cəzalandırma tədbirlərini plan dövrünün sonuna saxlamırlar. Onlar bu cür tədbirləri ertələməklə fəaliyyətlərində irəliləyiş və dönüş taktikalarını daim diqqət mərkəzində saxlayırlar.

İdarəetmədə rəqəmsallığın tətbiqi: Rəqəmsal idarəetmə idarəetmə qərarlarının qəbul edilməsində və icrasına nəzarət prosesində rəqəmsal alət və platformalardan optimal formada istifadə olunmasına əsaslanan idarəçilik formasıdır.

Hibrid və distant idarəçilik mexanizmi: Bu tip mexanizmlər pandemiya dövründə sınaqdan keçməklə idarəetmənin ən səmərəli mexanizmlərindən biri kimi öz təsdiqini tapdı. Lakin rəhbərlər onlardan uzaqda işləyən əməkdaşların fəaliyyətini izlənmək və onlara nəzarət etmək kimi mexanizmlərin də yeni formalarına sahib olmağı bacarmalıdırlar.

Sadaladığımız texnologiya və üslublar idarəetmənin yeni mexanizmləri kimi onun

məhsuldarlığının və səmərəliliyinin artırılmasına xidmət edir. Bu cür perspektivlər şirkətin korporativ inkişafına səbəb olmaqla sahibkarların iqtisadi maraqlarına xidmət edir.

Nəticə:

Məqaləyə nəticə vuraraq qeyd edə bilərik ki, qlobal məkanda baş verən sənayeləşmə prosesləri, iqtisadi təsərrüfatçılıq subyektlərinin təmətküzləşməsi və böyüməsi, habelə sahibkarlıq sahəsində rəqabətliyin artması yeni idarəçilik mexanizmlərinin formalaşmasını və tətbiqini tələb edir.

Qeyd edə bilərik ki, innovativ idarəetmə şirkətin rəqabətqabiliyyətinin inkişafına töhfə verən ən başlıca amildir. Yeni idarəçilik formaları, mərkəzdən idarəetmədə demokratikliyin artmasını, özünüidarəetmə fəaliyyətinin inkişafını tələb edir və hazırkı dövrdə helokrtatiya üslubunun inkişafını zəruri edir. İdarəçilik fəaliyyətində informasiya texnologiyalarının tətbiqi idarəetmənin fiziki çəkisinin azalmasına və onun iqtisadi səmərəliliyinin artmasına töhfə verir.

İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Abbasov İ.M., Sadıqov R.F. “Menecment” dərs vəsaiti Bakı, 2013.
2. Abbasov S.A. “Maliyyə menecmentinin nəzəri və praktiki məsələləri” Bakı, 2022.
3. Əmirov İ.B., Hacıyeva Z.E. “Menecment” Bakı, 2015.
4. İsmayılov B. “Strateji menecment” Bakı, 2018.
5. Məmmədov S. “İdarəetmənin əsasları” Bakı, 2009.
6. Səfərov Q.Ə., Əliyev N.M. “Maliyyə menecmenti” Bakı, 2012.